

9 – 19 MEI 2013: ' BIRDWATCHING IN ARMENIA'

Een onvergetelijke vogelreis met culturele topics in de groene heuvels en in de witbesneeuwde bergen van de Transcaucasus.

'Valejus' = goede morgen in het Armeens.

Het idee voor een Armenië-trip groeide en rijpte na de geslaagde Georgië-trip van vorig jaar, 2012. Een schaars bevolkt buurland van dit vorige, nog kleiner dan België en met patriottisch ingesteldheid blikkend en beschikkend over een prachtige brok ruwe bergnatuur en een schat vroeg-christelijke cultuur, verspreid in kerkjes , relictten en kloosters al over het hele land.

Gelukkige deelnemers aan dit 'event' waren , op enkelen na, de deelnemers aan de vorige Georgië-reis : Harry en Hedy Vandecnocke- Lecomte, Jef Van de Water, Marc Nollet, Marc De Tollenaere , René Trappeniers en Guido en Chris Orbie – Van de Veire. Het idee , eerst geopperd door Hedy, werd uitgewerkt door Guido via en met de efficiënte hulp het **'Armenian Travel Bureau'** dat – moet gezegd- een pluim krijgt voor de perfecte samenwerking én organisatie. Zowel de gidsen als de chauffeur met Ford-Transit zorgden voor een vlekkeloze happening en transport. De catering was gastronomisch en de accomodaties heerlijk en 'to the point'.

Van een Babylonische spraakverwarring evenmin sprake : de gidsen spraken perfect Engels en ook de deelnemers beheersten allen deze taal, wat zeker een voordeel is in deze contreien.

Reservaties - flights (Dag 1)

De vluchten werden gereserveerd via 'Connections'-Brugge en met 'Air France', de enige maatschappij die ons – tegen degelijke prijs – een rechtstreekse dagvlucht kon aanbieden. Vertrek : station Brussel Zuid (10:21u) naar airport Charles de Gaulle met TGV – (11:35u) / departure 13:20u met aankomst in Yerevan om 19:55u. Uitstekende vluchten tegen de prijs van 520 € heen en terug. Terug met dagvlucht : Yerevan (08:40u)– Brussel Zuid (14:30u)

Aankomst Yerevan (9/05)

Bij aankomst in de luchthaven werden we vlg afspraak opgewacht door het Armenian Travel Bureau en met ons reisbusje overgebracht naar hotel Cascade, centrum stad en alwaar we in totaal meerdere nachten zouden verblijven. We werden er gastvrij en uiterst joviaal onthaald door Anna, Sales & Marketing Deputy Director van de groep. Ook Mika, de jonge biologe was present en dit zou haar eerste officiële bird-tour worden als gids. Bovendien was er Sam, een jonge coördinator. Ook voor hem een soort maidentrip met birdwatchers.

Dag 2 : vrijdag 10 mei

Yerevan - Dijijan

Het stadje Dijijan ligt net boven het Sevanmeer in een groene slenk en herinnert ons op het eerste gezicht aan de vroegere Russische bezetting en invloeden. De huizen en vergane gebouwen in Sovjetstijl zijn omringd door tuintjes met fruitbomen allerhande en dragen duidelijk de tekenen van een vorig leven. Het hotel is prima en behoorde in die vroegere tijden toe aan een bekende componist die er zijn gasten pronkerig verwelkomde.

Yerevan, vrijdag 10 mei

Om 7.00u zijn we uit de veren voor een kleine wandeling in de buurt van het hotel. Een chique buurt zo te zien : een promenade-plein met forse kunstwerken (o.m. beeldhouwwerk , smeedwerk en andere) en een monumentale trap die tot een plek met mooi uitzicht over de stad en over de heilige berg 'Mount Ararat' leidt :de 'Cascade'. We kuieren verder langs groene , lommerrijke parken inclusief met weelderige op dit vroege uur ingeslapen terrasjes , alles voorzien voor de warme zomers alhier met temperaturen die oplopen tot 40° C. We noteren de eerste vogels : een Nachtegaal laat enkele heldere klanken horen, luidruchtige Roeken en Bonte kraaien en een Palmtortel trippelt voor ons uit. Boven de stad : massa's Gierzwaluwen in een mooie ochtendlucht met een temperatuur van om en bij de 14° C.

8.00u. Hotel Cascade

Het ontbijt is prima en gevarieerd – dit zal trouwens elke dag het geval zijn – en om 9.00 u. is Andronic, onze 'driver' present in gezelschap van Mika én Sam en wordt het Ford-busje volgestouwd met koffers, vogelaars en kijkersmateriaal.

Op weg dus en na 't verlaten van de grootstad Yerevan (1,2 miljoen inwoners op een totale landsbevolking van 3 miljoen) blikken we op het voorbijglijdende , soms saaie landschap van de Yerevanvallei: herinneringen aan de Russische erfgoedstaat , kwel en kommer en de weg in bedenkelijke staat.

Onderweg : de eerste Zwarte wouw, Kauwtjes, Bonte kraaien , Cetti's zanger en Grauwe klauwier. Een eerste serieuze stop is een schot in de roos, enkele roofvogels lokken ons in ijtempo uit het busje. De 'enkele' groeien aan tot een 'airway' van Arendbuizerds, Steppebuizerds, steeds maar stuwtrekkende Wespddieven met daartussen Sperwers. Hoogst jammer dat het weer té nevelig en niet helder is. Vluchtjes Bijeneter kondigen roepend hun doortocht aan en een Beflijster kan het niet laten zingend hakkeland commentaar te geven. Grauwe klauwieren, Boompiepers en Raven komen langs en net als we terug willen instappen dienen nieuwe roofvogels zich aan met daartussen twee grote zwarte silhouetten die met behulp van de foto van Marc (Nollet) als Steppearend worden gecatalogeerd.

Het klooster van Haghartsin, diep in een groene bosrijke kloof

Een tweede stop op weg naar het klooster van Haghartsin moet een hoogtepunt worden voor spechten maar die laten het simpelweg afweten. In de plaats luisteren en kijken we naar een koor van kleine zangvogeltjes die het oude prachtige bos bevolken : Groene fitis, Kleine vliegenvanger, Balkanvliegenvanger, Zwartkopgrasmus, Braamsluiper, Goudvink, Gekraagde roodstaart, Roodmus, Koekoek, Gaai, Boomklever, de mezenfamilie (Kool-,Pimpel, Zwarte mees en Staartmees), Zanglijster, Groenling, Roodkopklauwier... Boven de heuvels blijven de roofvogels doortrekken met o.m. Vale Gier + Bijeneters en Gierzwaluwen.

In Parz Lich (= 'Clear Lake' , een meertje met heuse toeristische infrastructuur krijgen we een uitgebreid middagmaal voorgeschoteld, een voorsmaakje van de tafelweelde waarvan we de gehele reis zullen genieten.

De namiddagtocht verloopt identiek met stops en uiteindelijk nemen we onze intrek in het Casanova- hotel, hierboven beschreven als het hotel van de componist.

Jammer van het nevelige en grauwe weer, wat de observaties voor een groot deel negatief heeft beïnvloed.

Het avondmaal wordt stevast in één of ander prima restaurant opgediend en niet in het hotel. Dit zal ons uiteindelijk een uitstekend idee geven van de prima culinaire gerechten van de Armeense keuken en restauratie waar kruiden en rauwe groenten een belangrijk ingrediënt zijn.

Dag 3 : zaterdag 11 mei . Vanuit Dijijan via Lake Sevan, Norashen en Lichq naar Yeghegnadzor.

Jef met in zijn spoor Marc staat altijd met de kippen op en is , gewoontegetrouw, als eerste op pad om de vroegste waarnemingen te doen. Hotel Casanova is hiervoor een perfecte uitvalsbasis en bij hun terugkeer worden – bij het ontbijt – de waarnemingen als toetjes en beleg uitgedeeld : Gekraagde roodstaart, Huiszwaluw, Roze spreeuw e.a.

Op weg dus naar Lake Sevan, 1900 m boven de zeespiegel gelegen en na het meer van Genève het hoogst gelegen zoetwatermeer van ons continent. Geen stop zonder

Wespendief die massaal blijft doortrekken en bij een beek-stop kan het alweer niet op : Oeverloper, Roodkopklauwier, Waterspreeuw, Roodmus, Beflijster, Rode rotslijster, Boompieper, arend species, Arendbuizerd, Steppebuizerd, Ooievaar, Vale gier, Kaukasische bergtjiftjaf en een fel becommentarieerde prachtige Keizerarend. De volgende stop is alweer goed voor bijkomende soorten : Dwergarend, Kneu, Kleine klapekster (zeer algemeen), Veldleeuwerik, Grote gele kwik, Grauwe gors e.a.

Vanop de weg langs het meer ontwaren we de eerste Armeense meeuwen, Futen en net voor de middagstop en in een druilerige regen vertoeven we ahw in een wolk Witvleugelsterns. Een prachtig ballet gehuld in wit-zwart-rood danst vliegend over een klein meertje dat nog meer onthult : Bosruiters, Gele- en Balkankwik, Dodaars en Meerkoet, Zwarte ibis e.a.

Witvleugelsterns - Lake Sevan

Het 'Kapelletje' – bij het meer blijkt een toeristische trekpleister : kraampjes met prullaria , schilderijtjes en hand-made spulletjes, een violist en een ganse familie met offergave: met een heuse – levende – haan in de hand worden rondjes gedraaid rond de kapel om een of andere gunst af te smeken. Later wordt het offerdier (haan, schaap ...) geslacht en als dankmaal gedeeld met burens en familie.

Boven op de rots worden de telescopen en de kijkers gericht en niet zonder succes op ... Groene en gewone bijeneter, Grijs gors, Grauwe klauwier, Zwarte roodstaart, Armeense meeuw e.a. De Groene bijeneter oogst hierbij uiteraard het grootste succes.

De volgende stop is op de oever van een stenig strand met zicht op de overweldigende kolonie Armeense meeuw. Hedy tipt een Zilverplevier en voor ons loopt Strandplevier. We ontwaren Kwakken en in het rotsachtig oeverbiotoop zit een Tapuit en een vogeltje dat we uitgebreid bekijken en betitelen als Steenortolaan.

Het middagmaal is alweer in stijl en vlakbij ligt een uitgestrekte rietkraag bij het zuidelijke uiteinde van het meer. Hier rijden we niet zonder moeite naartoe over de verregende 'tracks' doet ons busje het wonderwel, dank zij 'driver' Andronic.

Het is een dankbare plek maar de lucht is grijs en het zicht niet bijster goed : Purperreigers , Blauwe reigers, Kwakken, Kieviten, Kleine zilveren, Tureluur, Steltkluten en Bosruiters vliegen op maar op het water zit schoon eendjesvolk : Zomertaling (m),

Groene bijeneters – Lake Sevan

Slob-, Kuif-, een vijftal Witoogeed + Krak- en wilde eend. De Casarca's vallen op , de Dodaarsjes duiken weg en sierlijke sterns glijden over en weer : veel Witvleugelstern maar ook een Witwang en zelfs een Visdiefje. Uiteraard ook Bruine kiekendieven met meerdere exemplaren.

Marc DT , Jef en René speuren de rietkraag af waar Grote Karrekieten luidkeels over waken en ontwaren Cetti's, Rietzanger , Baardmannetjes en een mogelijke Zwartkoprietzanger. In de oeverstruiken en oeverbos zitten Zwartkopgors, Winterkoning, Roodkopklauwier , Kleine klap en Grauwe vliegenvanger.

De tijd dringt en we verlaten deze bijzonder interessante plek want er wacht ons een lange weg over de Sulema Pass naar Yghegnadzor met onderweg o.m. Scharrelaar en Hop.

De **Sulema Pass** is een verademing : hoog gelegen, weids en groots met nieuwe uitdagingen en waarnemingen : Zomertortel, Paapje, Ortolaan, Rotsmus, Sneeuwvink en Blauwborst vliegen in kleine groepjes over de pas.

En alweer gaat het door met een volgende stop aan een hier bekende *Caravanserail* die na enig zoekwerk zijn geheimen prijs geeft : Ortolanen en Paapjes en bovenal de Steenheggenmus door Marc DT gespot !

Ook 'locals' die zoekend de Alpenweiden aflopen : later zal blijken dat ze 'champignons' plukken die ze in kraampjes langs de baan te koop aanbieden. Niet alleen paddestoelen trouwens, ook wijn, cognac, confituur, abrikozen en groenten/fruit meestal in bokaal worden te koop gestald.

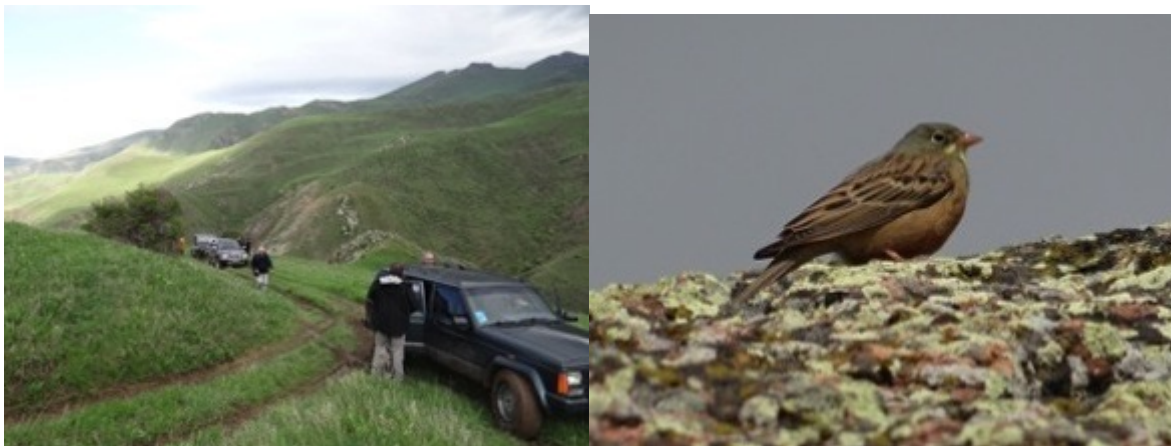
Tegen de avond bereiken we het stadje Yeghegnadzor en nemen onze intrek in het stijlvolle Arpahotel. Voor het hotel : een groot plein en rondom een groene tuin en groene rechte lanen met de obligate machtuutstralende standbeelden en monumenten, inclusief een Russische tank uit WO 2.

Wat later barst het onweer los, het regent pijpenstelen en de elektriciteit valt uit. Met de zaklamp trekken we naar het verder gelegen restaurant voor een romantisch diner met kaarslicht.

Dag 4 : zondag 12 mei : Mounth GNDASAR

Geen tijd voor een morgenwandeling vandaag want om 6u30 staan al 3 terreinwagens klaar voor het hotel Arpa voor een tocht naar de Alpenweiden. Na een 'early breakfast' toeren we de bergen in op zoek naar o.m. Kaukasisch korhoen en Kaspisch berghoen. Het wordt een schokkende tocht in de letterlijke zin en uiteindelijk rijden we vast in de plakkende modder. Geen goedmoederen aan, de 4X4 geven het op en we moeten tegen wil en dank te voet de alpenweiden in. Het grandioze landschap maakt veel goed, de waarnemingen ook want begeleid door een zangkoor van Boom – en Veldleeuweriken, nooit afgevend Zwartkopgorzen, Grasmussen, Boompiepers en Braamsluipers stappen we over een bloementapijt met wilde tulpen, orchideeën en bergflora. Ortolanen vliegen voor ons uit, Lammergier en Slangenarend brengen een blitzbezoek en Chris (alweer) ontwaart één van de mooiste schatjes van de reis: een Perzische roodborst.

Struiken en laag groeiende bomen pronken in een witte voorjaarsbloeï en bovenin zingt de Ortolaan op enkele meter van ons vandaan terwijl we genietend zoeken naar de zich verstoppende Perzische roodborst.

Mount Gndasar - Ortolaan

We piknikken hoog op de alpenweide, in het zicht van de flank waar de korhoenders en berghoenders thuis horen. De bedoeling is goed, de inzet en het geduld zijn hoog maar de vogels moeten blijkbaar van geen liefde weten. Pech dus maar ook het feit dat we te laat op de plek van afspraak zijn is doorslaggevend. Dan maar de terugweg aangevat met o.m. bezoekjes van zowel Arendbuizerd als Steppebuizerd, Grijs gors, Alpenheggenmus, de vele Gierzwaluwen, Rotszwaluwen, Huiszwaluwen en Boerenzwaluwen.

Terug bij de terreinwagens, we hebben zowat 10 km op meer dan 2000 m hoogte geklommen en gestapt, zetten de chauffeurs koffie en thee waarna we helemaal terug richting Yeghenadzor toeren.

Ondertussen zijn de hemelsluizen heropend en regent het stilletjes wanneer we de volgende stopplaats aandoen: een prachtige doodlopende kloof met apostolisch klooster: Novarank. Wat waren die eerste christenen toch eenzame wereldvreemde en tevens begeesterde mensen!

Mika onze gids doet er alles aan om ons de mooiste plekjes te laten zien en ons haar eigen zoekend enthousiasme over te maken. Ze heeft de coördinaten van uitgekende plekjes in de GPS en bij het klooster vindt ze warempel de Grote Rotsklever die met veel behendigheid de show steelt. De zon is inmiddels terug en de Alpenkraaien hoog boven de rots laten hun blijdschap horen. Nogal wat bezoekers hier op deze zondag - Armeniërs zijn opvallend religieus geïnspireerd - laten zich uitbundig bij het kerkje fotograferen. Opeens is hij daar, open en bloot op een muurtje voor ons, in opvallend zwart-wit contrast : de Finch tapuit... als een pater in habijt, wat een waarneming ! Het is welletjes geweest, we moeten terug naar Yeghenadzor, het Arpahotel en naar het restaurant en alweer gaan we tafelen op een andere uitgelezen stek.

Dag 5 : maandag 13 mei.

Roadmovie : Yeghegnadzor – Meghri – Agarak :

De vroege vogels van de groep zijn al een tijdje de deur uit als René en ikzelf de omgeving van het hotel verkennen. Ook Harry is op pad en het is uitkijken waar je stapt want de grote ronde deksels van de riolering zijn verdwenen : een gapend open gat op straat. René hoort en ziet het eerst de roffelende specht : de Syrische grote Bonte op een populier vlakbij. Roze spreeuwen in groep vliegen over, de Nachtegaal zingt , de Wielewaal doet mee en de Putters zijn niet te tellen.

Syrische Bonte Specht

Na het ontbijt wordt de lange tocht naar Meghri (260 km over meestal slechte of niet te beste wegen) aangevat. Al bij het begin stoppen we voor een Aasgier die netjes landt op ... zijn nest. De tocht gaat verder via Vayk en Sirian over een groen golvend plateau en met schaarse stops. *Carahunge* is een must ! Carahunge is het Armeense 'Stonehenge' waar in de vroegste tijden de sterren werden bestudeerd en rituelen plaats vonden, een mysterieuze plek op een golvend stenig plateau. Ook hier vogels uiteraard : Bijeneters, Arendbuizerd, Grasmus, Duinpieper ... Nog wat verder stoppen we bij de bekende kolonie Kleine Torenvalken, zeldzaam in Armenië. Overal hoor je Koekoek en Bijeneter en zie je Roodkopklauwier en Kleine Klapekster.

Onderweg zijn we getuige van een mooi tafereeltje : een Arendbuizerd heeft in de wegberm, vlak voor de wagen een meterlange slang te pakken. Het reptiel krijgt hij zomaar niet klein maar Andronic weet daar wel raad mee : even de handschoentjes aan en hij pakt het kronkelende agressieve ding bij de staart om het tenslotte de vrijheid terug te geven. De slang moet ons wel dankbaar zijn en de Arendbuizerd wel heel

ongelukkig !Naderhand blijkt de slang de Bunt-nosed Viper (*Macrovipera lebetina*) te zijn, agressief en met dodelijk giftige beet.

We rijden verder de bergen in , gaan alweer lunchen in een aangename sfeer (in Goris deze keer) , Azerbeidzjan ligt vlakbij en het gebied heeft kopermijnen en zelfs een goudmijn.

Blunt-nosed viper (Macrovipera lebetina)

Het leven in de stad is meteen anders dan op de rurale buiten met de koehoeders, de schaapherders te paard en de huisjes met een dak van zink en de gedroogde mest voor de deur. Het laatste stuk van de rit via Kapan en Kadzharan is heel groen en we rijden constant boven de 2000 meter. Uitschieter is hier de Meghri-pass , 2534 m hoog en over smalle wegen met vrij druk vrachtwagenvervoer : grote Iraanse en Armenische trucks klimmen tergend traag de gevaarlijke pass over tussen de met sneeuw bedekte randen van de afgrond. Andronic, onze sympathieke chauffeur slaat een kruisteken van verlichting wanneer hij de pass voorbij is.

We stoppen even voorbij de top en speuren de sneeuwplakken af ... met resultaat want we ontdekken een eenzame Waterpieper en een fel grijze Vos: een ouwe sluwe rakker op jacht. Op een hoge pyloon heeft Hedy een Rode Rotslijster gezien maar de koude en de frisse wind op de pass drijven ons terug naar het busje dat over kronkelende wegen verder toert naar het grensstadje Meghri. Meghri is overigens niet onze slaapstede, wel Agarak en om dit stadje te bereiken rijden we enkele kilometer langs de Iraanse grens. De Aras-rivier en een hoge prikkeldraad onder hoogspanning houden de landen uiteen. Iran lijkt opvallend bergachtig bruin , een ontoegankelijk kaal rotsmassief tegenover een liefelijke groene vallei : de Arasvallei , als een oase in de woestijn. We ontwaren in de verte een dorp met moskee en minaret, een totaal andere wereld een steenworp ver.

Agarak blijkt een opvallend levendig stadje met knusse frisse nieuwbouw in het centrum en vriendelijke inwoners. Ons hotelletje ligt vlakbij de kazerne en vanavond vindt er een verjaardagsfeest plaats. We hebben nog even de tijd om nieuwsgierig rond te neuzen en vroegrijpe kersen te kopen vooraleer aan tafel te gaan.

Tijdens ons diner slaat het feest in volle hevigheid aan : oorverdovende vaak westerse muziek en iedereen op de dansvloer. Geen speld tussen te krijgen en geen woord te verstaan. Hedy gaat zelfs meedansen tot appreciatie van de feestvierders terwijl de vogelaars dromen van een stille nacht met zachte nachtegalezang. 's Anderendaags zou blijken dat de nachtrust hier niet zo heilig is als gewenst.

Dag 6 : dinsdag 14 mei
Exploring the surroundings of Meghri

Nog voor het ontbijt zijn de meesten van ons al vroeg op stap om in de vroege morgen en bij mooi weer deze surrealistische plek te ontdekken. Hoge bruine pieken van bergen omsluiten een grote groene vruchtbare plek. Bij het ontbijt stromen de waarnemingen binnen : Balkansperwer, Kuifleeuwerik, Rotsmus, Palmtortel, Vale spotvogel ,Hop, Syrische bonte specht e.a.

Mika ontvouwt haar plannen : we gaan de 'gorges' in, diepe kloven die ons weer wat nieuws moeten bieden. Het klopt: de Oostelijke Blonde Tapuit is present, de Grote Rotsklever ook, net als de Zwartkopgors maar de echte 'targets' blijven uit. Dan maar terug naar Megri-stad op het blijkbaar bekende vantage-point. We staan er nauwelijks of de Balkansperwer komt uitdagend op een telefoonpaal vlakbij neer. Bij het wegvliegen hebben we een ongelooflijk mooi bovenaanzicht van het verenkleed. De vogel is ons welgezend want hij laat zich nog ettelijke keren zien. We kuieren tussen de groene tuintjes en doen ons te goed aan de al rijpe moerbeibessen – heerlijk en ... ook de loslopende koetjes en varkentjes op straat zijn er gek op.

Moerbessen plukken in Meghri

Schooltijd in Agarak, stadje aan de Iraanse grens

Na de lunch laveert Andronic zijn trouwe Fordbusje op aanwijzen van Mika naar een andere kloof. Veel groener dit keer en met nieuwe uitdagingen. Het is stil als we luisteren naar de zang van de Vale spotvogel en de roep van de grote Rotsklever; De Blauwe Rotslijster zit hoog op de uitkijk en ook de Oostelijke Blonde Tapuit en de Grijsz Gors zijn paraat. Een viertal kleine vogeltjes vliegen voorbij, komen terug en gaan foerageren vlakbij : we worden lyrisch bij het zien van twee prachtige Roodhoofdkanaries. Chris is aan 't vlinderen en komt haar vangst tonen : een Christusdoornblauwtje dat na ieders bewonderende blikken de vrijheid krijgt. Er is nog meer in de kloof : Orpheusgrasmus, Staartmees, Groene Fitis , Braamsluiper en de roep van de Dwergooruil. Van de vurig verhoopte Rouwmezen geen spoor.

De avond brengt alweer soelaas met avondmaal in een gloednieuw hotel-restaurant – grote BMW'S en Mercedesen voor de deur : oligarchische toestanden die we ook in Yerevan volop zullen aantreffen.

Dag 7 : woensdag 15 mei

Terug noordwaarts : Meghri – Shikahogh – Gndevanq – Hermon

Ook de laatste morgen in Agarak verloopt volgens het gewone stramien : de ochtendwandeling is wel goed voor een nieuwe soort : de Boomvalk en voor mooie waarnemingen van roepende Wielewaal en de zangers als Vale Spotvogel en Nachtegaal.

We vatten de lange terugweg aan met een stop in Karavget gorge in het uiterste zuiden van Armenië tegen de Iraanse grens. Het succes is groot want niet alleen Isabeltapuit, ook de Roodstaarttapuit krijgen we prachtig in de kijker. Dit is trouwens de enige plaats in Armenië waar deze soort kan worden waargenomen.

De rit gaat verder langs een nieuwe 'scenic road' via Shikahogh waar we in de Juniperusbomen nog een poging doen voor Rouwmees – tevergeefs. We rijden verder langs en in een prachtig groen verlaten decor van machtige landschappen. Na het middagmaal in Goris (we worden er ontvangen op de tonen van de 'vogeltjesdans') toeren we verder richting Gndevanq, alweer een idyllische plek met afgelegen klooster en een gekende wand voor Rotskruiper. Deze laatste mogen we vergeten als de regen met bakken uit de lucht valt en alleen het klooster kan ons nog bekoren. Om 19.00u bereiken we het 'Touristic Centre Lucy' in Hermon, gelegen in een pittoreske vallei omgeven door besneeuwde bergtoppen. Een family-ressort inclusief met fitness-zaal, zwembad en allerhande vakantiefaciliteiten. Niet echt voor vogelaars maar blijkbaar een publiciteit met een obligaat verblijf.

Dag 8 : donderdag 16 mei

Hermon - Armash fishponds - Vedi gorge - Yerevan

Op naar de Armash fishponds.

Veel wordt verwacht van deze zo geprezen visvijvers. We vertrekken ietsje te laat naar onze normen en onder een druilerige regen. Hier heb je een bijzondere toelating nodig want we bevinden ons alweer in grensgebied, met Turkije dit keer. Bij het binnenrijden van wat een Ooievaarsdorp lijkt zitten hele vluchten Roze spreeuwen in de bomen langs

de weg. Dankbaar voor de foto ! Bij het zien van onze papieren wordt het hek open gezwaard en vatten we een wandeling aan over de dijk. Er is één en al vogelbeweging in , op en rondom de grote vijvers met rietkragen omzoomd. De Dwergaalscholwers vallen zo op maar ook de Dunbekmeeuwen , de Zwarte ibissen, de Purperreigers en de vele eenden verspreid over de plassen. De max zijn de Witstaartkieviten, een 7-tal die zich elegant laten monstereen. Bij de eenden heel wat Krooneend, Zomertaling, Witoogend en een koppel Witkopeend. Op de slikjes ontwaren we steltlopertjes: Kleine steltlopers, Bontbekken en Strandplevier. Sternen vliegen op en af : Witvleugels in de massa maar ook Dwergstern, Lachstern, Witwang en Zwarte stern zijn present. Ook in de rietkraag is er heel wat beweging : Grote karekiet overklast met zang de Kleine karekietjes en de Rietzangers terwijl Baardmannetjes wiegen op de slanke rietstengels. De oevers zijn leeuwerikengebied waar Kuif – Kortteen en Kleine Kortteen recht op hebben en op de dijk lopen Gele kwikken en Balkankwikken elkaar voor de voet.

Een paradijselijk gebied waar we tijd te kort komen om alles op te nemen : de Steltkluten, Kieviten en Bruine kiekendieven en waar blijven de Vorkstaartplevieren, de Poelruitertjes en zoveel anderen meer ?

In de namiddag brengt het busje ons tot in de Vedi Gorge, alweer een testgebied voor streekeigen soorten; Isabeltapuit eerst, gevolgd door Blonde tapuit, Roodkopklauwier, Dwergarend en Aasgier... een Steenortolaan is alweer de max en een mooie afsluiter van een uitzonderlijke vogelaarsdag.

Overnachting in HOTEL CASCADE – Yerevan, bereikt na een langzame filetocht in de lanen van een hels en druk Yerevan.

Dag 9 : vrijdag 17 mei

Yerevan – Byurakan – Amberd en de berg Aragats

Al van bij de klassieke morgenwandeling nog voor het ontbijt speuren we de lucht af in de hoop het blauwe plekje te zien dat ons vandaag geluk moet brengen. De teleurstelling is groot maar het regent niet en met goeie moed rijden we de berg Aragats tegemoet.

Mount Aragats

S. Satvatsin church

Een eerste stop is alweer goed voor Isabeltapuit maar de tweede stop is super en raak : Bergkalenders in zicht! Mika is goed geïnformeerd en de lieve leeuweriken paraderen op enkele meter van ons uit. De hele familie leeuwerik is er trouwens : Boom-, Veld – en Kuifleeuwerik gaan in concerto bij het zien van de eerste blauwe hemellucht. Meteen zijn ook de roofvogels daar en in aantal maar ze verdwijnen al even gauw weer in de mist. We besluiten verder te rijden , hoger op en hopen op zon boven het mistgordijn. Pech is met ons wanneer de mist alsmaar dichter wordt en de sneeuw zich ophoopt

langs de weg tot ... iemand in het busje het ding een halt toeroept. Ze trippelen in de rand van de weg, duidelijk zichtbaar in de mist : Strandleeuweriken , de witte vorm *penicillata*. En toch is het geluk met ons wanneer de mist plots optrekt , de vogels nog meer zichtbaar maakt en ook Tapuiten en roofvogels weer te zien zijn. René heeft trouwens de hoofdvogel vast : een arend op een pyloon, gedetermineerd als 2e jaars Keizerarend.

Het geluk is echter van korte duur wanneer de mist alles weer toedekt en de observaties stil vallen. Gelukkig hebben we nog een burcht- en een kerkbezoek te goed. De 'Amberdburcht' (12e eeuw) ligt in een geweldige site en in het bijhorend kerkje zijn de heiligen ons genadig : het weer wordt beter en de vogels hebben het geweten. Een Perzische roodborst komt een vluchtig kijkje nemen maar de Beflijsters – met voer – nemen hun tijd en dat doet ook het koppeltje Grauwe klauwier.

Vlabbij ligt een primitief tent en barak-restaurantje met zeil afgedekt en net groot genoeg voor ons vogelaarsgroepje. We krijgen er een dampende visschotel : heerlijke forel in een kruidige bouillabaisse : onnavolgbaar lekker! Bij elke lunch wordt het etablissement even voordien GSM-wijs gecontacteerd en staat op de minuut af alles klaar : perfecte organisatie, geen tijdverlies en leven en eten als een goddelijke apostel in een hemels decor.

Na het visfestijn hebben we nog één groot verlangen : 'Raddes' accentor', de Steenheggenmus. Mika brengt ons op de eigene plek met Blauwborstjes (zonder sterretje – *magna-race*) maar alleen zij heeft de vogel goed in de gaten, voor de meesten van ons blijft het bij een flits. Het regent ondertussen opnieuw en de zichtbaarheid is zwak zodat we besluiten terug te gaan, naar beneden en naar Yerevan. Eén stop nog, bij een Koerdische nomadenkamp = herders die hier met de kuddes de alpenweiden hebben opgezocht. Een vluchtje bruine vogels doet eveneens een stop : Rotsmussen, mooi in ons zichtveld geland. Geen stop zonder Arendbuizerd, één van de algemeenste vogels van de reis.

Beflijster

Arendbuizerd

Het avondmaal wordt ook vandaag een happening want we worden afgezet bij een exclusief restaurant. Slanke meisjes op hoge stiletto's wachten ons op en leiden ons naar een grote zaal voor een avondje *fine fleur* tafelgenot onder het overdovend geluid van een Armeens ensemble. Marc N neemt het voortouw en verlost ons van de geluidsellende door voor ons een ander plekje te bekomen.

We nemen een gul en waarderend afscheid van Mika en Sam die ons tot hiertoe met veel inzet en brio hebben begeleid. Morgen komt een nieuwe gids die ons op een culturele trip rond Yerevan zal begeleiden.

Overnachting in het vertrouwde hotel Cascade in Yerevan.

Dag 10 : zaterdag 18 mei

Garni – Geghard – Echmiadzin

Nog voor het ontbijt en zelfs al voor het slapen gaan (vorige avond) heeft het heimwee toegeslagen en wordt er gedroomd van de bergen Aragats en Ararat . Op deze laatste is ooit Noë met de ARK – vol vogeltjes) gestrand. En ook al is de geweldige besneeuwde bonk net over de grens in Turkije gelegen, toch is hij voor ons een raadsel van de natuur. ‘Gayanel’ , de liefvallige meisjesgids die ons is toegezegd om de dag door te brengen rest een bijzondere taak : *‘ don’t forget the birds’, but love the Armenians, their culture and their history’* ! Het hoeft weinig tijd of ze heeft de harten van het gezelschap veroverd en verblijdt ons met het mooiste culturele erfgoed dat haar vaderland te bieden heeft : de wieg van het christendom.

Garni daarentegen is een burcht (3^e eeuw BC – 13^e eeuw AD) gebouwd als zomerresidentie van de Armeense koningen en vlakbij zien we de Griekse zonetempel uit 77 AD, de enige bewaard uit de Hellenistische tijd. Oorlogen en vooral aardbevingen hebben hier veel verwoest maar met Armeense koppigheid en veel hulp van Armeniërs uit de diaspora is veel heropgebouwd.

Indrukwekkend, amazing ... niet zomaar te vertellen : go and see !

En zo kwamen we uiteindelijk in het Geghard-klooster (12^e – 13^e eeuw), uitgehouwen in de rots waar Gayanel voor ons een liedje neuriede en de stilte heilig was.

Vriendelijke Armeniërs

met gids Gayanel in de Griekse tempel

Buiten schijnt de zon en vliegen vogels over : Alpenkraaien, een Gaai, Gierzwaluwen en met hen en onder hen eindelijk de ‘Alpengierzwaluwen’. Toetje op de kers : een Balkansperwer , symbool van een mooie en verheven reis.

Guido Orbie

Systematic List

Birding in Armenia 9-19 May 2013

by Guido Orbie

SYSTEMATIC LIST *Birding trip Armenia 9 – 19 May 2013*

Species which were heard but not seen are indicated by the symbol (H)

Little Grebe *Tachybaptus ruficollis* : seen on Lake Sevan and Armash

Great Crested Grebe *Podiceps cristatus* : common on Lake Sevan

Pygmy Cormorant *Phalacrocorax pygmeus* : at about 30 birds on Lake Sevan

Black-crowned Night Heron : *Nycticorax nycticorax* : a few birds were present on an isle at Lake Sevan and another few birds at Armash

Squacco Heron *Ardeola ralloides* : One single bird was seen at Armash.

Western Cattle Egret *Bulbucus ibis* : a few birds at Lake Sevan

Grey Heron *Ardea cinerea* : Small numbers at Armash

Purple Heron *Ardea purpurea* : Common at Armash

White Stork *Ciconia ciconia*: One single bird was seen near Dilijan and many pairs with young at Armash (in the village nearby)

Glossy Ibis *Plegadis falcinellus* :One bird was seen at lake Sevan and few numbers at Armash (up to 20)

DUCKS

Ruddy Shelduck *Tadorna furruginea* : Few numbers as well at Lake Sevan as at Armash

Gadwall *Anas strepera*: Common on Lake Sevan and at Armash

Mallard *Anas platyrhynchos* :Fair numbers on Lake Sevan and at Armash

Garganey *Anas querquedula* : Only one male seen on Lake Sevan

Northern shoveler *Anas clypeata* : some birds were seen on Lake Sevan

Red-Crested Pochard *Netta rufina* : Common at Armash

Common Pochard *Aythya ferina* :common at Armash

Ferruginous Duck *Aythya nyroca* : seen as well on Lake Sevan and small numbers at Armash

Tufted Duck *Aythya fuligula* : Few birds on Lake sevan and at Armash

White-headed Duck *Oxyura leucocephala* : just one pair at Armash

RAPTORS

European Honey Buzzard *Pernis apivorus* : A strong passage during two days in the Dilijan area

Black Kite *Milvus migrans* : Easily seen on passage in the Dilijan Area

Lammergeier *Gypaetus barbatus* : One bird seen in the Dilijan area, another bird on Mounth Gndasar

Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* : Three birds were seen ,one bird seen on the nest near Yeghenadzor, another bird in Vedi Gorge

Eurasian Griffon Vulture *Gyps vulvus* : Commonly seen as individuals

Short-toed Eagle *Circaetus gallicus* :One seen on mounth Gndasar, a second bird on the road to Goris

Western Marsh Harrier *Circus aeruginosus* : few birds seen on migration in the Dilijan area, very common at Armash

Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus* : only seen in good numbers in the Dilijan area

Levant Sparrowhawk *Accipiter brevipes* : extremely good views at Meghri. Another was seen near the Geghard monastery

Long-legged Buzzard *Buteo ruffinus* : frequently seen (nearly daily) all over the Armenian country

Booted Eagle *Hieraaetus pennatus* : several sightings all over Armenia , one black morph

Imperial Eagle *Aquila heliaca* : two were seen, one in the Dilijan area and another sitting on a pylon on Mounth aragats

Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina* : very well seen at Dilidjan on migration among other raptors, especialy Long-legged Buzzards, Honey Buzzards and Sparrowhawks

Lesser Kestrel *Falco naumani*: seen near the Silk Road in the well known colony on the way to Goris

Common Kestrel *Falco tinnunculus* : Widespread in small numbers

Eurasian Hobby *Falco subbuteo* : a single was very well seen in Agarak

Chukar *Alectoris chukar* : good sightings on mounth Gnadsar and heard in Meghri

Spotted Crake (H) *Porzana porzana* : the whistle of one was very well heard at Armash

Common Moorhen *Gallinula chloropus* : a few at Lake Sevan and Armash

Eurasian Coot *Fulica atra* : well spread at Lake sevan and Armash

Black-winged Stilt *Himantopus himantopus* : common on the Armash fishponds

Grey Plover *Pluvialis squatarola* : one single sighting at Lake Sevan

Little Ringed Plover *Charadrius dubius* : two birds on a sandy shore at Lake Sevan

Common Ringed Plover *Charadrius hiaticula* : about ten birds were seen at Armash

Kentish Plover *Charadrius alexandrinus* : a few were seen at Armash

White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus* : 7 of this recent breeding bird in Armenia were very well seen at Armash

Northern Lapwing *Vanellus vanellus* : a few were seen at lake Sevan and at the Armash fishponds

Little Stint *Calidris minuta* : were seen in small number at Armash (about 10)

Common Redshank *Tringa totanus* : several were seen at Lake Sevan

Wood Sandpiper *Tringa glareola* : several were seen at Lake Sevan, a few at Armash

Common sandpiper *Actitis hypoleucos* : a few were seen in the Dilijan area

GULL'S

Black-headed Gull *Larus ridibundus* : common at Sevan and at Armash

Slender-billed Gull *Larus genei* : seems to be common at Armash

Armenian Gull *Larus armenicus* : seen on the whole coastline of Lake Sevan and filling up the whole Gulls Island

TERN'S

Gull-billed Tern *Sterna nilotica* : At least 7 were seen at Armash

Common Tern *Sterna hirundo* : only one was seen at Lake Sevan

Little Tern *Sterna albifrons* : a few were seen at Armash
Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* : Two were seen on Lake Sevan and 4 at Armash
Black Tern *Chlidonias niger* : Just a pair were seen at Armash

DOVES

Rock Dove *Columba livia* : a flock of 8 birds at Mounth Gndasar
Common Wood Pigeon *Columba palumbus* : especially seen in the Jilivan area
Collared Dove *Streptopelia decaocto* : seen every day all over Armenia
European Turtle Dove *Streptopelia turtur* : three sightings
Laughing Dove *Streptopelia senegalensis* : widespread in the parcs of Yerevan and in the town gardens of Meghri

Common Cuckoo *Cuculus canorus* : widespread and daily heard all over the country

European Scops Owl *Otus scops (H)* : two singles heard , one by night in Agarak and one by day in a gorge near Meghri

SWIFTS

Common Swift *Apus apus* : seen throughout the country, sometimes in big numbers especially in the towns

Alpine Swift *Apus melba* : only seen the last day in Geghard , in considerable numbers

BEE-EATERS

Blue-cheeked Bee-eater *Merops persicus* : very well seen near the church at Lake Sevan and seen on the reeds of the fishponds at Armash

European Bee-eater *Merops apiaster* : widespread and numerous throughout the whole trip

Roller *Coracias garrulus* widespread, mostly seen as a single bird

Hoopoe *Upupa epops* : commonly seen and widespread throughout the country

Syrian Woodpecker *Dendrocopus syriacus* : one seen in Yeghednadzor and a spectacular view of a single bird in Agarak

LARKS

Bimaculated Lark *Melanocorypha bimaculata* : two were exceedingly well seen on the slopes of Mt Aragats

Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla* : superb views of a pair at Armash

Lesser Short-toed Lark *Calandrella rufescens* : a few birds sharing the same sandy habitat of Greater Short-toed and Crested Lark

Crested Lark *Galerida cristata* : regularly seen in Meghri and at Armash

Woodlark *Lullula arborea* : heavenly songs as well on Mt Gndasar as on Mt Aragats, participating in the Lark orchestra

Skylark *Alauda arvensis* : very common in the highlands

Horned Lark (Shore Lark) *Eremophila alpestris* : Superb sights in the descending fog on the snowy slopes of Mt Aragats (local race = penicillata)

SWALLOWS and MARTINS

Sand Martin *Riparia riparia* : a few were seen on Lake Sevan, numerous at Armash

Crag Martin *Hirundo rupestris* : frequently seen in the mountains

Barn Swallow *hirundo rustica*: widespread all over the country

Common House Martin *Delichon urbicum* : rather scarce and seen in small numbers

PIPITS and WAGTAILS

Tawny Pipit *Anthus campestris*: one bird was seen at Carahunge and two birds in Vedi Gorge

Tree Pipit *Anthus trivialis* : locally seen in the highlands

Meadow Pipit *Anthus pratensis* : widespread at high altitudes

Water Pipit *Anthus spinoletta* : a single bird in the Meghri area

Blue-headed Wagtail *Motacilla flava* : rather scarce at Lake Sevan and at Armash

Black-headed Wagtail *Motacilla feldegg* : small numbers at Lake Sevan and Armash

Grey Wagtail *Motacilla cinerea* : frequently seen near the rivers

White Wagtail *Motacilla alba* : common and widespread

White-throated Dipper *Cinclus cinclus* : two were seen, one in the Dilijan area and another in the Arpa valley

Wren (H) *Troglodytes troglodytes* : frequently heard

Dunnock (H) *Prunella modularis* : a single one heard at Dilidjan

Alpine Accentor *Prunella collaris* : very good opportunity at Mt Gndazar and on the slopes near Meghri

Robin *Erithacus rubecula* : seen at Dilidjan

Bluethroat *Luscinia svecica* : one superb sighting on the Seluma Pass and another, even better on, Mt Aragats both of the *magna* race with entirely blue throat.

Common nightingale *Luscinia megarhynchos* : very common and widespread, singing even in the squares of the towns

White-throated Robin *Phoenicurus ochruros* : the first single was found on Mt Gndazar and a second bird was seen on Mt Aragats

Common Redstart *Phoenicurus phoenicurus* : very common and widespread all over the country, all birds with white wing-patch (*samamisticus*)

Winchat *Saxicola rubetra* : commonly seen in the north (Dilijan- Mt Gndazar)

Common Stonechat *Saxicola rubicola* : locally sights at Mt Gndazar, Agarak area and on the way to Goris

Isabelline Wheatear *Oenanthe isabellina* : good sights at Armash and, in Vedi Gorge, and another sight on the road to Mt. Aragats

Northern Wheatear *Oenanthe oenanthe* : a couple of sights in the higher altitude

Eastern, Black-eared Wheatear *Oenanthe melanoleuca* : easily seen in the Meghri area and Vedgi Gorge

Finsch's Wheatear *Oenanthe finschii* : a single superb view on the monastery's wall in a gorge near Yerevan

Rufous-tailed Wheatear *Oenanthe chrysopygia* : a very good view of one single bird in Karavget Gorge near Meghri

Rufous-tailed Rock Thrush *Monticola saxatilis* : a few birds seen in the higher altitude areas

- Blue Rock Thrush** *Monticola solitarius* : commonly seen on the top of the rocky areas
- Ring Ouzel** *Turdus torquatus* : a common sight all over the country in rocky areas. Local race *amicorum*, with a broader white breast-band and more extensive white fringes on the wings.
- Common Blackbird** *Turdus merula*: a familiar every day's sight
- Song Thrush** *Turdus philomelos* : singing in the forests of the Dilidjan area

SYLVIIDAE

- Cetti's Warbler** *Cettia cetti* : commonly heard in the dense scrub near the river sides
- Sedge Warbler** *Acrocephalus schoenobenus* : heard in the reed beds at Lake Sevan and Armash
- Great Reed Warbler** *Acrocephalus arundinaceus* : very loud performing and easy to see at lake Sevan and Armash
- Eastern Olivaceous Warbler** *Hippolais pallida* : heard and seen in the gardens of Agarak during the early morning trips
- Ménétries's Warbler** *Sylvia mystacea* : only one sight of a singing single bird in the gardens of Agarak
- Lesser Whitethroat** *Sylvia curruca* : well seen and heard, locally very common
- Common Whitethroat** *Sylvia communis* : a familiar sight all over the country
- Blackcap** *Sylvia atricapilla* : a few birds were singing and seen in the forests near Dilidjan
- Green Warbler** *Phylloscopus nitidus* : this beautiful greenish bird was very well seen as well in the Dilidjan as in the Meghri area
- Common chiffchaff** *Phylloscopus colibita* : only one bird was seen and heard in the Dilijan area
- Caucasian chiffchaff (Mountain chiffchaff)** *Phylloscopus lorenzii* : just one sighting – Normally these birds have to be abundant at this time of the year. We can suppose that lots of summer migrants didn't arrive up to now, due to the bad weather conditions.
- Willow warbler** *Phylloscopus trochilus* : just one sighting in the Meghri area

FLYCATCHERS

- Spotted Flycatcher** *Muscicapa striata* : regularly seen throughout the tour
- Red-breasted Flycatcher** *Ficedula parva* : several singing males at Dilidjan
- Semi-collared Flycatcher** *Ficedula semitorquata* : attractive sightings of a singing male in the Dilidjan forest
- Bearded Reedling** *Panurus biarmicus* : several birds enjoying themselves in the reedbeds at Armash

TITS

- Long-tailed Tit** *Aegithalos caudatus* : small groups were seen at Dilidjan and Meghri
- Coal Tit** *Parus ater* : several sightings throughout the tour
- Blue Tit** *Parus caeruleus* : small numbers at Dilidjan, apparently scarce in the south (Meghri)
- Great Tit** *Parus major* : common and widespread

Nuthatch *Sitta europea* : common and well heard at Dilidjan
Eastern Rock Nuthatch *Sitta tephronota* : extremely good views near Yerevan and well heard in several rocky areas
Treecreeper *Certhia familiaris* : one seen at Dilidjanb

Golden Oriole *Oriolus oriolus* : widespread and regularly seen in the squares and gardens

SHRIKES

Red-backed Shrike *Lanius collurio* : very common and widespread all over the country
Lesser Grey Shrike *Lanius minor* : a familiar nearly daily sight
Woodchat Shrike *Lanius senator* : good numbers throughout the tour

*** **

Jay *Garrulus glandarius* : regularly seen. The local race , *krynicki*, has a distinctive black crown
Magpie *Pica pica* : numerous troughout the tour
Red-billed Chough *Phyrrhcorax phyrrhcorax* : locally seen at high altitudes
Jackdaw *Corvus monedula* : flying in flocks , mainly seen at Lake Sevan and Armash
Rook *Corvus frugilegus* : a small breeding colony in the centre of Yerevan
Hooded Crow a common and familiar sight throughout thr count
Raven *Corvus corax* : regularly seen throughout the trip
Common Starling *Sturnus vulgaris* : regularly seen
Rosy Starling *Sturnus roseus* : fairly commonly seen in small and in large flocks, especially in the towns and in Armash
House Sparrow *Passer domesticus* : a daily sight throughout the country
Tree Sparrow *Passer montanus* : less common , a few sightings in Dilidjan and Meghri
Rock Sparrow *Petronia petronia* : sightings at Agarak and in the meadows of Mt Aragats
White-winged Snowfinch *Montifringilla nivalis* : a small flock very well seen on the Sulema Pass
Common Chaffinch *Fringilla coelebs* : locally common at Dilidjan and at Agarak
Red-fronted Serin *Serinus pusillus* : excellent views of four birds were obtained in a gorge near Meghri.
Greenfinch *Carduelis chloris* : frequently seen and heard in small numbers all over the country
Goldfinch *Cardelis carduelis* : common and widespread
Common Rosefinch *Carpodacus erythrinus* : frequently heard and seen throughout the tour
Bullfinch *Coccothraustes coccothraustes* : a single male seen at Dilidjan

BUNTINGS

Rock Bunting *Emberiza cia* : fairly commonly seen and heard

Ortolan Bunting *Emberiza hortulana* : exceptionally well seen while singing on Mt Gndazar, but also at other places

Grey-necked Buting *Emberiza buchanani* : one seen on a rocky shore at Lake Sevan and another at the Caravaserail on the top of the Sulema Pass

Black-headed Bunting *Emberiza melanocephala* : a familiar sight throughout the tour

Corn Bunting *Miliaria calandra* : common and widespread along the roads